

HBL

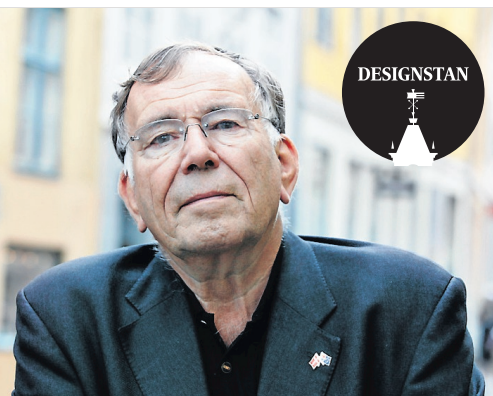
HUFVUDSTADSBLADET

Hbl:s urbana seminarium

I staden ska också utrymmet mellan husen vara trivsamt, anser den danska arkitekten Jan Gehl, mannen bakom Strøget i Köpenhamn och den som har gjort Times Square bilfritt.

MITTEN/FOKUS 24-27

DESIGNSTAN

Allt fler tar alterneringsledigt

Forskare är kritiska till avbrott i jobbet – arbetsförmågan påverkas inte

Alterneringsledigheterna har ökat med mer än en tredjedel i år. Det visar siffror från Folkpensionsanstalten och Finansinspektionen.

Den som har varit verksam i arbetslivet i minst tio år har möjlighet att vara ledig i nästan ett år och få ersättning för det. I stället anställs en arbetslös person.

Båda parter vinner på konceptet. Enligt en undersök-

ning från Jyväskylä universitet upplever de alterneringslediga att ledigheten gjort att de mår bättre både andligt och fysiskt. Vikariernas ställning på arbetsmarknaden förbättras också klart.

Men det finns också kritiska röster, och så sent som i fjol försökte regeringen minska den ekonomiska ersättning de alterneringslediga får. Facket satte ändå stopp.

Professor **Roope Uusitalo** har tillsammans med några kolleger kommit fram till att alterneringsledigheten inte förlänger tiden i yrkeslivet och inte heller påverkar arbetsförmågan. Systemet betalar därför inte igen sig. Han kallar alterneringsledigheten för en inkomstöverföring från skattebetalarna till de som är lediga.

NYHETER/FINLAND 2

LEIF WECKSTRÖM

Över 50 000 äldre vårdas på olika dygnet runt-institutioner av en personalstyrka som ligger kring drygt 0,6 vårdare per patient. I den politiska debatt som nu har uppstått bråkar partierna om antalet borde vara 0,7 och om siffran borde lagstadgas. I skuggan hamnar frågan om vårdkvalitet. Och det, säger personalen på en långvårdsavdelning i Esbo, är helt fel.

MITTEN/FOKUS 18-22

Pekplattan når fler användare

NYHETER/FINLAND 4

"Det finns säkert andra företag som skulle vilja vara med om något offentligt projekt."

ANGRY BIRDS-LEKPARK UPPRÖR I ESBO

NYHETER/FINLAND 8

Nattens myggslukare fick holkar i centrum

NYHETER/FINLAND 12

Nyheter	2	Kultur & nöje	28
Finland	2	Dagbok	34
Världen	14	Sport	42
Ledare	16	Serier	51
Debatt	17	Fonder	52
Mitten	18	Tv & radio	54
Fokus	18	Väder	56

SÖ VECKA 34 NR 230 001370-12-34

★ 6 414880 013700

Khristan är en av få syrier som söker asyl i Finland

NYHETER/VÄRLDEN 14

Vecka 34

■ **Namnsgdagar i dag**
Svenska: Märta, Märit
Finska: Ilmi, Ilma, Ilmatar
Ortodoxa: Atro, Natalia

■ **Namnsgdagar i morgon**
Svenska: Ralf, Raul, Rufus
Finska: Rauli
Ortodoxa: Pimen, Piminä

■ Solen	upp	ner
Helsingfors	6.01	20.41
Jyväskylä	5.50	20.45
Uleåborg	5.39	20.58
Utsjoki	5.03	21.21

Mannerheimvägen 18

Jens
Berg

Tudelning på mediefältet

■ Det kostar att skapa kvalitetsjournalistik. Därför måste mediehusen ta betalt för genomarbetat innehåll. Vill man göra vinst måste priset vara högre än kostnaderna. Det här gäller oberoende av vilken plattform innehållet distribueras på. Svårare än så är det inte!

Den amerikanske journalisten och författaren Rob Levine uppmanar i det senaste numret av svenska Journalisten tidningsägarna att sluta krångla till affärsmodellerna. Levine, som är en av författarna till den färskaste antologin Myter om internet, ifrågasätter att man i en digital värld stirrar på upplaga och räckvidd för att bygga intrikata, annonsfinansierade affärsmodeller. Den modellen fungerar kanske för snaskig journalistik på nätet, men inte för kvalitativ samhälls- och kulturjournalistik.

Levine får medhåll av den svenska mediekonsulten Anette Novak, som anser att den traditionella tidningsupplagan som mätare är förlegad. Hon menar att läsarnas engagemang i innehållet och tillbringad tid med produkten är relevanterare nyckeltal. De nya affärsmodellerna på nätet måste därför byggas på en annan logik än hittills.

Så gott som varje mediehus söker nu de här modellerna. Även i Finland kan man skönja den tudelning mellan snask och kvalitet, som Levine skriver om. Nyheten om att Helsingin Sanomat stegvis börjar ta betalt för sitt webbinnehåll var därför både logisk och väntad.

Helsingin Sanomat går nu samma väg som många liknande tidningar i västvärlden. Annonsmarknaden växer i och för sig snabbt på nätet, men inte tillräckligt snabbt för att finansiera påkostat journalistiskt material.

Det finns dock inga universallösningar. Här på Hufvudstadsbladet fortsätter vi att utveckla vår heläckande prenumrationsmodell, som bygger på användarvänlighet och på att de betalande prenumeranterna ska få tillgång till hela vårt innehållspaket för samma avgift.

Samtidigt blir paketet större. Vi utvecklar ytterligare en ny kvalitetsprodukt, som vi lanserar senare i höst.

jens.berg@hbl.fi

mitten

2

FOKUS
DAGBOK
KULTUR & NOJE

fokus

Reportage

1 000 000

finländare är i dag över 65 år gamla. Majoriteten av dem, knappt 580 000, är kvinnor. Andelen äldre har stigit snabbt. 1944 fanns det 250 000, år 1975 överskreds halvmiljonsgränsen och i juli i år var de över 1 miljon. Sammanlagt bor det 5,4 miljoner människor i Finland.

56 100

personer bodde 2010 på någon form av boende med dygnet runt-service. Av dem fanns den stora majoriteten, nästan 30 000 personer, på serviceboenden. En betydligt lägre andel, lite mer än 10 000, bodde på vårdavdelningar på kommunala sjukhus och hälsostationer.

Vårdpaketet

Bolarskogs sjukhus, avdelning 4D: 43 klienter, högst på tyngdskalan, personalstyrkan 0,63 per person. Eller så kan man se dem som människor med personliga behov som sköts av engagerade vårdare.

TEXT Jeanette Björkqvist FOTO Leif Weckström

Kontakt Featureavdelningen
feature@hbl.fi, 09 1253 220, 09 1253 222

8 år

har gått sedan Hbl senast besökte långvårdsavdelningen vid Bolarskogs sjukhus. Då hade 8 skötare hand om 44 patienter och gick på knä av arbetsbördan. I dag är de 10-12 skötare på 43 patienter, vilket motsvarar snittet för personaldimensioneringen inom äldreomsorgen: 0,6 skötare per patient.

HAN ÄR INTE LIKA GAMMAL som de flesta andra invånarna men så ville ödet att denna gravt utvecklingsstörda man skulle tillbringa de år han har kvar i ett tvåpersonersrum på långvårdsavdelning 4D på Bolarskogs sjukhus i Esbo.

I korridoren utanför rummet blandas lukten av nattens borttagna blöjor med lukten av morgongröt och kaffe. Inne i rummet luktar det bara tysthet som ibland bryts av tunga andetag från grannen i sängen intill.

Mannen ger inte ifrån sig ett enda ljud då mångåriga sjukskötaren **Margit Lindfors** smeker hans spastiska händer innan hon försiktigt fäster näringsflaskans sladd i den kateter som leder födan rakt in i hans mage.

– En sådan här gastrostomi är betydligt behagligare än en slang via näsan som tidigare

var det enda alternativet, säger hon.

Precis som de övriga 43 patienterna på avdelning 4D har också den här mannen en stor lapp ovanför sängen.

"Lyssnar gärna på radio.

Har god humor."

är några av de saker som hans personliga lista berättar om honom.

Kanske är det just i de här handskrivna arkiven som förklaringen ligger till varför den här avdelningen fått La Carita-stiftelsens pris för god äldreomsorg. För när en tunn, hjälplös och förvridd kropp får en personlighet blir det så tydligt att den som någon annan vill kalla långvårdspaket faktiskt är en människa. Och när personalen har bemödat sig om att reda ut allt det som tecknats ned för var och en så inträder en värdighet mot klienten som enligt

alla undersökningar de senaste åren saknas på allt fler långvårdsavdelningar.

– Det handlar ju om så mycket annat än om det ska vara 0,7 vårdare per patient, säger **Inga Poutiainen**, 4D:s avdelningsskötare sedan ett drygt år tillbaka.

SENAST VI HÄLSADE PÅ på Bolarskog var det september 2004. Det var efter att personalen vid avdelningarna 4D och 4E skrivit ett öppet brev till beslutsfattarna där de berättade att de är mentalt och fysiskt utmattade av den konstanta känslan av att inte räcka till, av brådskan och av arbetsbördan.

"Varenda en av oss skulle vilja garantera varje patient en god och mänsklig vård. Detta är inte möjligt med den nuvarande personalstyrkan." skrev de.

På den tiden tog åtta skötare hand om 44 patienter.

I dag är de tio till tolv skötare på 43 patienter, och utöver dem finns några jourande inhoppare, några vårdbiträden och en aktiv avdelningsskötare.

– Räknar man enligt ministermodellen så är vi nu 0,63 skötare per patient, säger Poutiainen.

Inte för att hon, eller många andra heller, riktigt har förstått hur politikerna tycker man ska räkna. Det man däremot vet är att kabblet mellan omsorgsminister **Maria Guzenina-Richardson** (SDP) och hälsovårdsminister **Paula Risikko** (Saml) ter sig närmast absurd för dem som klockan 7-11 varje morgon

Läs mer på nästa sida >>

Reportage

byter blöja, tvättar och matar patienter i en vardag där vårdstunden kan ta allting från någon minut till tjugo minuter eller mer. Det blir så när de allra flesta behöver den vårdande hand som ser till att magen blir mätt fast den egna handen inte längre orkar hålla i skeden.

– Det finns en skala för att räkna ut tyngden på vårdstället och vår avdelning har de högsta poängen. För många är det här det sista hemmet. De flesta behöver hjälp med allting och vården är krävande. Hur tycker ministrarna att siffran 0,7 ska räknas? Ska den gälla all äldreomsorg eller ska man se till vilken slags avdelning det handlar om? undrar Poutiainen.

Inte för att hon ännu heller vill fastna för mycket vid teoretiska siffror kring personalantal. För i slutändan handlar allting om så mycket mer än listor över hur många som arbetar under dygnets tre skift.

KVINNAN, 90 år fyllda, ligger med vidöppen mun. Tänderna har hamnat snett i munnen men med de orörliga händer som hjärnblödningen lämnat efter sig är det svårt att själv korrigera dem. Från sängen mitt emot hörs regelbundet ett dovt skrik från en kvinna som precis vaknat till morgontvätten.

Vår 90-åring är alldeles tyst. Hennes kropp som en gång varit livskraftig har närmast tynat bort och de magra benen går knappt att skönja under det tunna täcket. Axlarna är spröda och hennes bakåtlutade huvud ser tungt ut där det orörligt vilar mot kudden.

Margit Lindfors lutar sig över kvinnan och frågar hur natten gått. Svaret uteblir. Men då kvinnan efter en stund mödosamt sväljer bärvällingen som Margit i lugn takt matar i henne tänds blicken och någonstans vid högra mungipan skönjer vi ett leende.

– Är det gott? frågar Margit.

Svaret uteblir också denna gång, men blicken mot vårdaren är godmodig.

Bredvid oss sitter en annan skötare och matar rummets tredje kvinna. Takten är maktig också här. Kvinnan tittar på oss medan hon sväljer sin välling. Ibland avbryts hon av en hostattack. När kroppen tjänat ut sin tid är inte heller strupen med som förr och därför måste det här få ta sin tid, trots att andra människor i andra rum också väntar på sin frukost.

Rummets fjärde kvinna ligger tyst, med slutna ögon. Det får hon göra. Det finns personer som inte vill vakna just till frukost och på den här avdelningen har man valt att låta dem ha sin rytm.

Kanske är det också i det beslutet förklaringen ligger till varför just den här avdelningen fick La Carita-stiftelsens pris för god äldreomsorg. Beslutet att inte betrakta arbetet som en vårdfabrik där man på löpande band sköter undan de obligatoriska uppgifter som otvivelaktigt präglar dygnets timmar då 43 människor ständigt behöver hjälp med allt från att få i sig mat till att klä på sig, vända på sig, tvätta sig och få smutsiga blöjor ersatta med rena.

LÅNG- OCH ÄLDREVÅRDEN har under många år varit föremål för flitig debatt. Ett resultat av diskussionerna har varit en medveten styrning, åtminstone på ett teoretiskt plan, mot hemvård och serviceboende i olika former.

År 2010 levde drygt 16 000 gamla sina liv på ålderdomshem och drygt 10 100 på vårdavdelningar på hälsostationer eller sjukhus runtom i landet. Utöver dem levde nästan 30 000 personer på serviceboenden med dygnet runt-vård.

Sammanlagt behövde alltså en grupp människor som motsvarar nästan hela Vasa stads befolkning någon form av vård dygnet runt. Antalet växer hela tiden.

Ser man på förskjutningen från året innan minskade antalet personer på vårdavdelningar likt den vid Bolarskogs sjukhus med mer än 16 procent medan nästan 12 procent fler bodde på boende med heltäckande service.

Samtidigt ökade antalet personer som fick regelbunden hemservice med 5 procent, till nästan 70 000 gamla år 2010. Utvecklingen gick därmed i linje med hur beslutsfattarna vill ha det: fler hemma, färre på institutioner.

Men professor **Sirkka-Liisa Kivelä** på Åbo universitet, som ägnat en lång yrkeskarriär åt att lyfta fram problemen i äldreomsorgen och synen på den, har upprepade gånger påtalat att det inte enbart går att stirra på siffror utan att man ock-

så måste tala om vårdkvalitet, oberoende av var den gamla bor.

Och kvaliteten är många gånger hårresande dålig.

I boken *Vanhana tänään* (Gammal i dag) som kom ut i fjol vittnar gamla och anhöriga om hur övermedicinering, bristande hygien och negativa attityder från en många gånger inkompetent personal är vardag inom dagens äldreomsorg.

Tillsynsverket Valvira utförde samma år en kvalitetsgranskning bland 1 200 dygnet runt-enheter som sammanlagt sköter om 40 000 gamla (vårdavdelningarna var inte med i granskningen). Av dem fick bara sju gott betyg. 190 enheter var så undermåliga att de sattes under specialgranskning.

De övriga landade någonstans däremellan, med varierande grad av problem som måste korrigeras.

Anhöriga som har sina nära på olika boendeheter har i många sammanhang talat ut om hur deras gamla ligger i smutsiga kläder och blöjor, om hur ingen någonsin tar upp dem ur sängen och om hur de, om de någon gång tas upp, så gott som aldrig får andas frisk luft. De har talat om hur deras gamla proppas fulla med mediciner, om hur personalen vägrar lyssna på deras oro och om hur hjälplösa gamla behandlas likt anonym boskap som på sin höjd får en medelmåttig och känslolös primärvård.

Alla dessa historier har Sirkka-Liisa Kivelä under årens lopp hört, om och om igen.

– Därför upprepar jag att vi behöver en äldreomsbudsman som har till uppgift att hålla ögonen på äldreomsorgen. Vi behöver en person som kan besvara tiotusentals anhörigas specifika frågor om hur man ska göra när den gamla vanvårdas. Det händer hela tiden och i dag är det oerhört komplicerat att anmäla ett officiellt klagomål.

Kivelä har naturligtvis också följt debatten som kommit att cirkulera kring antalet vårdare per patient. Även om hon understryker vikten av att personalstyrkan är tillräcklig så lyfter hon fram att diskussionen också måste handla om kvaliteten på vården.

– Äldreomsorgslagen är välkommen och innehåller mycket gott. Äldre råden i kommunerna stadgas i lag, kommunerna blir skyldiga att ordna informationsservice kring frågor som berör äldre, man betonar geriatrisk specialkunskap ... Men när det gäller huruvida lagen ska inbegripa ett minimiantal för personalstyrkan så måste vi komma ihåg att en god vård inte står i direkt relation till hur många som arbetar i olika skift.

I stället, säger hon, är en av de absolut avgörande frågorna hur olika avdelningar leds. Är ledningen dålig är oftast också vården dålig, och tvärtom.

– Ett av de största problemen är när chefer inom äldreomsorgen börjar låta ekonomin styra, för det återspeglar hur personalen börjar se på de gamla. Ett annat problem är när chefen är frånvarande och inte stöder sin personal. Då uppstår det lätt ett mycket kliniskt sätt att se på de gamla och på vårdprocessen.

DEN FARAN vidkänner personalen på 4D. Det säger sig självt att arbetet är tungt, mentalt och fysiskt. Att det kan slita på själen då en vårdare ger sitt hjärta till individer som inte reagerar på något sätt, eller som på grund av sjukdom reagerar med hårda slag, med kraftiga svordomar eller med att slå bort den hand som ska hjälpa.

– Jag hittar styrkan i alla de gånger det kommer ett leende eller en tacksam blick och i alla de gånger en allvarligt sjuk människa plötsligt gör ett litet framsteg, säger Margit Lindfors.

Hon har arbetat på 4D i 24 år och talar om hur en sammansvetsad och likasinnad personal stöder varandra för att behålla mänskligheten i hur man bemöter avdelningens boende. Det är också den attityden som fått primärskötaren **Marita Asikainen** att återkomma till jobbet, trots att hon blev pensionerad för två år sedan.

– Jag saknar mina gamla och jag saknar mina kolleger när jag är hemma, säger hon.

Alla är inte lämpade för jobbet. I massorna som måste pumpas ut för att hålla vårdbranschen i gång ryms många sådana som kanske hellre hade gjort något annat, om de haft ett val. Men i alla debatter om äldreomsorgens brister glöms det ofta bort att väldigt många är lämpade.

– Jag kan faktiskt inte föreställa mig att jag skul-

”Jag hittar styrkan i alla de gånger det kommer ett leende eller en tacksam blick och i alla de gånger en allvarligt sjuk människa plötsligt gör ett litet framsteg.”

MARGIT LINDFORS
sjukskötare

HJÄLP. Marita Asikainen blev pensionerad för två år sedan men trivs för bra på jobbet för att hålla sig borta.

300 000

personer beräknas sköta sina anhöriga hemma. Av dessa närståendevårdare har 60 000 ett mycket krävande vårdförhållande till sina anhöriga. Ändå hade bara 36 000 personer år 2010 ett officiellt avtal om närståendevård, vilket är drygt tio procent av dem som faktiskt sköter en närstående. Förutom avvecklingen av institutionsvård har beslutsfattarna talat varmt för just den här vårdformen. Ersättningen för en närståendevårdare varierar från 353,62 euro per månad till 707,24 euro eller mer, beroende på hur krävande vård det handlar om.

"Vi måste komma ihåg att en god vård inte står i direkt relation till hur många som arbetar i olika skift."

SIRKKA-LIISA KIVELÄ
professor vid Åbo universitet

KÄRLEK. Livet blev inte som Antero och Sinikka Visa-Uusitalo hade tänkt. Men de klarar ödets utmaning med humor och kärlek som inte försvunnit trots att Antero inte längre kan gå.

Läs mer på nästa sida >>

Reportage

PÅ VÄG. En oskött kallbrand ledde till att 79-åriga Irina Lankinens vänstra ben amputerades för ett halvt år sedan. Hon fasade först för att hamna på Bolarskog. I dag är hon nöjd, fast hon har hemlängtan.

le ha gjort någonting annat än just detta, säger Margit Lindfors.

Bakom oss i korridoren hörs Esko Silvikkos rossliga hostande. Huvudet vilar tungt mot rullstolens huvudstöd. Orden i honom har redan tagit slut. Hans blick vandrar långsamt från oss till Marita och stannar till slut på kvinnan framför honom, som med ömt tålmod sakta matar i honom den mosade leverbiten på tallriken.

– Varje dag går jag här. Varje dag i fem år har jag gått här, säger Anna-Liisa Silvikko, Eskos hustru.

Eskos alzheimer kom smygande men det var egentligen 1999 som det började stå klart vad det handlade om. Det var kanske också då ett livslångt förhållande småningom började gå från betoning på man och hustru till vårdare och patient.

– Jag skötte honom hemma tills jag själv blev sjuk för fem år sedan. Då kom han till Bolarskog och här har han varit sedan dess.

Hustruns röst spricker när hon ska berätta hur hon själv orkar.

Två tredjedelar av alla de tiotusentals gamla som behöver någon form av dygnet runt-vård lider av minnessjukdomar. Alzheimer har alltid kallats den anhörigas sjukdom eftersom det är tyngst att stå vid sidan om och se sin käras personlighet försvinna. Än så länge känner Esko igen sin Anna-Liisa, men det kommer en tid när verkligheten omkring honom krymper ytterligare.

– Det här är mitt liv nu, att komma hit och mata honom och att ta ut honom en liten stund varje dag. Ibland försöker jag prata lite svenska med Esko, det talades svenska i hans barndomshem.

Någonstans djupt rotad finns tanken om att

Meny

Söndagen den 26 augusti

Frukost:

Risgröt, eller -välling. Yoghurt eller fil, kaffe eller te, mjukt bröd, pålägg, saft.

Lunch:

Köttås med bacon, linsgryta med broccoli, potatis, sallad. Mjukt bröd, pålägg, mjölk. Kola-pudding.

Eftermiddagskaffe:

Kaffe eller te, äppelpaj eller yoghurt.

Middag:

Grönsakssojasoppa med ost, mjukt bröd, mjölk och vispad jordgubbsgröt.

Kvällsmål:

Te, bröd, pålägg. Färs frukt eller lingonråg-gröt.

anstaltvård som vårdform borde begravas eftersom den anses ovärdig. Det talas om att gamla ska få vara hemma och om att närstående som borde sköta dem i allt högre grad måste få mer stöd.

Men för många anhöriga kommer en tid då inget stöd räcker, och då kan det enda alternativet i dag vara en plats på en vårdavdelning. Då blir det viktigaste att personalen förstår hur man ska bemöta människan som stegvis tappat sin personlighet. Föreställningen om att avdelningarna är ovärdiga kanske kommer ur den skräck för att själv bli ett hjälplöst paket, som i synnerhet många som jobbar inom långvården stundvis kan grubbla över. Men ibland kan livets slut bli så.

– Ingen kan ju välja sitt öde, tyvärr, säger Inga Poutiainen.

Och än en gång inträder vikten av hur de händer som vårdar rör vid en.

Anna-Liisa vet att Esko har det bra just här.

Men hon vill själv vara med honom, mata honom och göra vad hon kan för honom. Även om den lilla kvinnan är i gott skick så sätter ändå ålder och fysik sina begränsningar.

– Det är tungt att köra honom i en uppförslbacke. Som tur är området här omkring ganska slätt. Men jag vet att det inte hade gått att ha honom hemma mer, säger Anna-Liisa. Barn som kunde avlasta mamma blev det inga av under de mer än 50 år av äktenskap som de har bakom sig. Det blev bara de två och ett långt liv tillsammans.

Barn blev det inte heller under de nästan 30 år Antero och Sinikka Visa-Uusitalo hann vandra tillsammans. Vandrigen tog slut då Antero under en semesterresa bröt nackkottan och som en följd av det slog huvudet och blev sängliggande.

Den 192 centimeter långa tidigare idrottaren är i dag lite på 80 och har i fyra år tillbringat de flesta dagarna i ett rum med tre andra herrar på avdelning 4D i Esbo. Vid en första anblick kunde någon kanske tro att han inte har så mycket att ge. Ingenting kunde vara mera fel.

– När talformågan kom tillbaka var han precis samma man, lika skarp och en riktig humorist. Han går inte mer men han är min Antero, säger Sinikka ömt.

De skojar om hur Antero charmar personalen så fort hustrun vänder ryggen till. Om hans charmant humor vittern också är en hög med handgjorda vykort från sommarpersonalen. Korten är fyllda av tacksamhet för Anteros livsglädje och aktivitet.

– Här är bra att vara. Granngubben pratar lite för mycket och berättar samma sak om och om igen. Men flickorna sköter mig så bra, säger Antero med ett förnöjt skratt.

Hans hustru instämmer.

– Visst har de stundvis väldigt bråttom och visst skulle jag önska att det fanns fysioterapi och annan rehabilitering här. Men de har rätt attityd, säger Sinikka.

DET GÅR MOT EFTERMIDDAG. Det går mot kväll.

Korridorerna har småningom tömts. Någon sitter ännu kvar vid borden och bläddrar förstrött i tidningarna. Samlingsrummet som tidigare på dagen var fyllt av rullstolar och glad karaokesång står tomt.

Från invånarnas rum blandas ljuden från tv-apparatens program med enstaka monotona rop från sängar där någon kanske återupplever händelser som man inte längre kan ge uttryck för med annat än tårar, skratt eller rop.

jeanette.bjorkqvist@hbl.fi, 029 0801 313